

מסכת נדרים דף סב.

- (דף סא-סב.) עד שיעבור הקיץ...

משנה דף סא - הנודר עד שיעבור הקיץ, אסור עד שיקפילו המקצועות (1),	
שאסור עד שיקפלו הקוצצים את סכיניהם ויצניעום לשנה הבאה, שאז הוא סוף הקיץ	
גמרא דף סא - תנא, עד שיכפילו רוב המקצועות,	
(כלומר, שאף שהנודר כבר קיפל את סכינו, הרי הוא עומד באיסורו עד שיקפלו רוב אנשי המקום את סכיניהם [ריטב"א])	
גמרא דף סב - תנא, הוקפלו רוב המקצועות,	
אותן תאנים שנשתיירו בשדות ובאילנות,	
מותרות משום גזל, שכיון שהצניעו רוב הקוצצים את סכיניהם,	ופטורות מן ההפקר, דכתיב "ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך",
מסתבר שהבעלים מתייאשים מהתאנים שנשארו בשדה	יצא הפקר שיש לו חלק ונחלה עמך
(1) מקצועות, היינו הסכינים שהם מיוחדים לחתוך התאנים כשעושין מהן עיגולין	

- (דף סב.) רבי ורבי יוסי בר יהודה...

רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות,	
רבי אכל מן התאנים שנותרו בשדה,	ורבי יוסי בר רבי יהודה לא אכל
בא בעליהן של התאנים, ואמר להם, אמאי לא אכלי רבנן,	
הלא כבר קופלו רוב הסכינים, ואין בתאנים משום גזל?	
ואף על פי כן לא אכל רבי יוסי בר ר' יהודה,	
קסבר שמפני רוע לב אמר כן, לומר כבר התרתם אותם לעצמכם,	
ובאמת לא נתכוון להתיר להם לאכול מהתאנים	

- רבי חמא בר רבי חנינא...

רבי חמא בר רבי חנינא איקלע לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות,	
היה רבי חמא אוכל מהתאנים שנותרו בשדה, ונתן מהן גם לשמשו, אולם שמשו לא אכל מהן,	
אמר לו רבי חמא לשמשו, אכול, כבר אמר לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי בשם אביו,	
לאחר שהוקפלו רוב המקצועות, מותרות התאנים שנותרו בשדה משום גזל, ופטורות מן המעשר	

מסכת נדרים דף סב.

• רבי טרפון אשכחיה ההוא גברא...

רבי טרפון, מצאו אדם אחד בזמן שהוקפלו המקצועות שהיה אוכל מתאנים שבשדהו,	
הכניסו את רבי טרפון לתוך שק ונטלו, ובא להשליכו בנהר ולהורגו,	
אמר, אוי לו לטרפון שזה הורגו,	
שמע אותו האדם שמדובר ברבי טרפון, הניחו וברח	
אמר רבי אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל,	
כל ימיו של אותה צדיק היה מצטער על דבר זה,	
אמר, אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה (1) ,	
שהניחו כשהודיעו שהוא ר' טרפון, ולא הניחו אלא לכבוד תורתו	
ואע"פ דאכל רבי טרפון מן התאנים אחר שכבר היה הזמן שקופלו רוב סכינים, אפ"ה ציערו לו אותו אדם,	שהיו גונבין לו ענבים במשך כל השנה, וכאשר מצא את רבי טרפון אוכל תאנים בתוך שדהו, חשב שהוא זה שגנב את ענביו וביקש להענישו על כך
קושית הגמרא - אי הכי, מדוע ציער רבי טרפון עצמו על שהציל עצמו בכבוד תורתו,	
הלא במקרה כזה מותר להשתמש בכתרה של תורה כדי להציל את עצמו,	
דאילו הפקיד בעל השדה רק על אכילת התאנים, מובן היה מדוע הצטער רבי טרפון על שהשתמש בכתרה של תורה, שהרי יכול היה להסביר לבעל השדה שתאנים אלו הן הפקר, וגם אם לא היה בעל השדה מקבל את דבריו, יכול היה לשלם לו את דמיהן,	אולם מאחר שבעל השדה חשד בו שגנב את הענבים, נמצא שלא היו ניתן לפייסו אלא בדמים מרובים, ומותר לתלמיד חכם להשתמש בכתרה של תורה כדי להיפטר מדמים מרובים שאינו חייב בהם?
תירוץ הגמרא - משום דרבי טרפון עשיר גדול היה,	
ולכן היה לו לפייס את בעל השדה בממון ולשלם לו על הגנבים שגנבו, ולא ליהנות מכתרו של תורה,	
מיהו דוקא בכי האי גוונא הוא דאסור, משום דההוא גברא עדיין היה חושדו, ולכבוד תורתו הוא שהניחו,	
אבל ודאי לפטור עצמו בכבוד תורה במה שאינו חייב בו, שרי, כדאמרין לקמן, שרי ליה לצורבא מדרבנן למימר לא יהיבנא כרגא, ושרי ליה נמי למימר שרו לי תיגראי ברישא, שכיוצא בדברים הללו זכתה תורה לתלמידי חכמים, כשם שזכתה לכהנים וללויים תרומות ומעשרות	
(1) דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן, כל המשתמש בכתרה של תורה לתעולת עצמו, נעקרת מן העולם, קל וחומר, ומה בלשצר שנשתמש בכלי המקדש לאחר שנעשו חול והיו מותרים בשימוש, שנאמר "ובאו בה פריצים וחללוה", ומשמע שכיון שנהגו בהם מנהג פריצות שוציאום מבית המקדש, נעשו הכלים חול, ואעפ"כ נעקר מן העולם על שהשתמש בהם דכתיב "בה בליליא קטיל בלשאצר", שנהרג בלשצר בלילה שהשתמש בהם, אם כן, המשתמש בכתרה של תורה שהוא חי וקיים לעולם, שאין קדושתה בטלה לעולם, על אחת כמה וכמה שייעקר מן העולם	

מסכת נדרים דף סב.

• תניא...

תניא, "לאהבה את ה' אלקיך, לשמוע בקולו ולדבקה בו",	
אלא	שלא יאמר אדם, אקרא (אלמד מקרא) שיקראוני חכם,
למד מאהבה להקב"ה,	אשנה (אלמד משנה) שיקראוני רבי,
וסוף הכבוד לבא (1)	אשנן (אלמד גמרא) כדי שאהיה זקן (תלמיד חכם) ואהיה ראש ישיבה,
(1) למד מאהבה וסוף הכבוד לבא, שנאמר "קשרם על אצבעותיך, כתבם על לוח לבך", כלומר, אל תכוון ללמוד להנאתך, אלא למד כדי שיהיו דברי תורה שגורים בפיו עד שיראה כאילו הם כרוכים על אצבעותיך,	
וסוף הכבוד לבא, דאומר "דרכיך דרכי נועם", ואומר "עץ חיים היא למחזיקין בה, ותומכיה מאשר", הרי שדברי תורה נעימים וערבים, והלומדם זוכה לחיים ולאוושר	

• ר' אליעזר בר ר' צדוק...

ר' אליעזר בר ר' צדוק אומר,	
עשה דברים לשם פעלם,	דהיינו קיים את מצוות התורה לשם הקב"ה שפעל אותם וציוה עליהם,
ודבר להם לשמם,	שכל דיבורך בדברי תורה יהיה לשם התורה, לדעת ולהבין ולהוסיף לקח ופלפול, ולא כדי לקנטר ולהתגאות,
אל תעשם עטרה להתגדל בהם,	דהיינו אל תלמד כדי להתעטר ולהתגדל בדברי תורה,
ואל תעשם קורדום כדי לחפור בו,	דהיינו כלי מלאכה להתפרנס בהם,
ויש ללמוד זה מקל וחומר, ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש לאחר שנעשו חול, נעקר מן העולם, המשתמש בכתרה של תורה, על אחת כמה וכמה	

• אמר רבא...

אמר רבא, מותר לתלמיד חכם לפרסם עצמו במקום שאין מכירין אותו,	
דכתיב בדברי עובדיה לאליהו, "ועבדך ירא את ה' מנעוריו", שעובדיה היה חושש שאליהו אינו מכירו, (שאליהו הנביא שלח את עובדיה לומר לאחאב שברצונו לדבר עמו, עובדיה חשש שמא עד שאחאב יגיע, אליהו יעלם, ואחאב יסבור שהוא מהתל בו ויהרגהו, וכדי למנוע זאת, גילה לאליהו את צדקתו)	

מסכת נדרים דף סב

• רבא רמי...

"ועבדך ירא את ה' מנעוריו",	"יהללך זר, ולא פיד",
דמשמע שמותר לאדם לשבח את עצמו,	דמשמע שאין לאדם לשבח את עצמו,
היינו במקום שאין מכירין אותו,	היינו במקום שמכירין אותו,
שדבר זה אינו נחשב השתמשות בכתר תורה,	ובמקום כזה אין בדבריו כל תועלת,
אלא תביעת זכויות המגיעות לו מן הדין	ואינם אלא התנשאות

• אמר רבא...

מותר לתלמיד חכם לומר "תלמיד חכם אני"		
"התירו ריבי תחלה", כלומר הקדימו לדון את דיני, שמצוה על הדיין להקדים את דינו של תלמיד חכם,		
דכתיב "ובני דוד כהנים היו", והלא בני דוד לא היו כהנים, אלא כוונת הפסוק שהם היו תלמידי חכמים, שדינם ככהנים,		
דמה כהן נוטל מנה בראש, אף תלמיד חכם נוטל מנה בראש,		
וכהן מנלן דיש להקדימו, דכתיב "וקדשתו, כי את לחם אלקיך הוא מקריב, קדש יהיה לך"		
ותנא דבי ר' ישמעאל, "וקדשתו" לכל דבר שבקדושה,		
לפתוח ראשון	ולברך ראשון	וליטול מנה יפה ראשון, שאם בא לחלוק
בקריאת התורה	בברכת המזון	דבר עם ישראל, עושה ישראל ממנו שני
שקורא ראשון,	שהוא קודם לכל אדם,	חלקים שוים, וכהן בורר אי זו מהן שירצה

• אמר רבא...

מותר לתלמיד חכם לומר איני נותן מס, לפי שאני תלמיד חכם,		
דכתיב לגבי תלמידי חכמים, "מנדה בלו והלך לא שליט למירמא עליהם", דלא ישלוט אדם להטיל עליהם,		
ואמר רב יהודה, "מנדה" זו מנת המלך,	"בלו"	"והלך" זו ארנונא, דהיינו מס לסעודת המלך
דהיינו מס	זו	כשהולך ממקום למקום, או ארנונא זו מכס
על הקרקעות,	מס גולגלת,	מסויים שנוטל המלך מן הבהמות
ומאחר שתלמיד חכם פטור ממש, מותר לו לגלות עצמו כדי להפטר מתשלום זה, ואין זה נחשב נהנה מכתרה של תורה		

מסכת נדרים דף סב:

• ואמר רבא...

מותר לתלמיד חכם לומר "עבדא דנורא אנא", שעבד לכומר של עבדי האש אני, שהם פטורים ממסי המלך, ולפיכך איני נותן מס,
מאי טעמא דאין זה נחשבת כמודה בעבודת כוכבים, משום שמסיוס דבריו "איני נותן מס",
מוכח שלהבריה אריה מעצמו אמר כן שלא לשלם המס,
וכי קאמר צורבא מרבנן, רבותא קאמר, דאפילו צורבא מרבנן שרי ליה למימר הכי,
דהן סבורים לעבודת כוכבים,
והוא לבו לשמים, כדכתיב "ה' אלהיך אש אוכלה הוא"

• רב אשי...

רב אשי, היה לו יער אחד, מכרו לעובדי האש המדליקים בבית עבודת כוכבים שלהם,	
אמר ליה רב אשי לרבינא, רוב עצים להסקה בביתם ולא לע"ז,	אמר ליה רבינא לרב אשי,
ואינו כמוכרו לעבוד עבודת כוכבים,	האיכא "לפני עור לא תתן מכשול",
דהא איכא למיתלי בהתירא, וכל היכא דאיכא למיתלי, תלינן	ומדוע מכרת להם את היער, הלא בני נח הוזהרו על ע"ז?

• משנה, גמרא

האומר קונם דבר זה עלי...	
עד הקציר (מסתמא בכל מקום מיקרי קציר, קציר חטין),	אסור עד שיתחיל העם לקצור קציר חטין, אבל לא קציר שעורין (1)
הכל לפי מקום נדרו,	
אם במקום נדרו הורגלו לקצור קציר, קציר סתם,	אסור עד שיתחיל העם לקצור קציר <u>שעורין</u>
עד הקציר, אם היה בהר בזמן נדרו, ואח"כ הלך לבקעה,	אסור עד זמן קציר של הר (2)
עד הקציר, אם היה בבקעה בזמן נדרו, ואח"כ הלך להר,	אסור עד זמן קציר של בקעה
עד הקיץ, אם היה בגליל בזמן נדרו, ואח"כ הלך לעמקים,	אע"פ שהגיע הקיץ בעמקים, אסור עד שיגיע הקיץ בגליל
(1) דהא קציר חטין הוא דחשיב להו לאינשי, וקרו ליה קציר סתם	
(2) דאע"פ שאחר כן ירד לבקעה, והגיע קציר של בקעה, כיון שעדיין לא הגיע קציר של הר, אסור עד שיגיע קציר של הר	

מסכת נדרים דף סב:

• משנה, גמרא (המשך)

משנה - האומר קונם דבר זה עלי...	
ת"ק - אסור עד שתדיר רביעה שניה (1)	עד הגשמים, או אמר עד שיהו גשמים,
רשב"ג - אסור עד שיגיע זמנה של רביעה שניה (2)	
אמר ר' זירא, מחלוקת דאמר עד הגשמים, אבל אמר...	
בין לת"ק ובין לרשב"ג - אסור עד שיגיע זמנה של רביעה שניה (3)	עד הגשם,
משנה - האומר קונם דבר זה עלי...	
ר' מאיר - עד שיצא ניסן כולו	עד שיפסקו הגשמים,
ר' יהודה - עד שיעבור הפסח	
(1) ג' זמנים הן של גשמים, וכל זמן קרי רביעה על שם שהגשמים רובצים על הארץ, וקתני דמתסר עד שתדיר רביעה שניה, משום דסתמא שניה משמע, שאינה מקדמת כל כך כרביעה ראשונה, ולא מאחרת כל כך כשלישית, מיהו לא בעי עד שתעבור, אפילו כי אמר עד שיהו הגשמים, משום שאין זמן קבוע	
(2) אע"פ שלא ירדה עדיין, דסבירא ליה דכיון דאין לירידתה זמן קבוע, שהרי לפעמים מאחרת לירד, אמרינן דבזמן ירידתה חל נדרו, ולא בירידתה ממש	
(3) כלומר, כי פליגי ת"ק ורשב"ג, אי בעי עד שתדיר, ואי בעי כשהגיע, דווקא דאמר עד הגשמים, אבל אמר עד הגשם, אפילו ת"ק מודה דעד זמן גשמים קאמר, ולא מתסר אלא עד שיגיע זמן רביעה שניה	

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website),
or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.